

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮੀਰ ਸਿੰਘ (ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.)

ਕੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਗੁਪਤਾ ਹੁਣ ਰੋਹਤਕ ਸਥਿਤ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਐਮ ਏਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਜੇ- ਸੋ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ. ਜੇ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਸਮੀਰ ਸਿੰਘ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 908

5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1968 ਈ

ਸਟੈਪ ਐਕਟ (1899 ਦਾ II )— S. 2(5)— 'ਬਾਂਡ'—ਦਾ ਮਤਲਬ—ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ — ਭਾਵੇਂ 'ਬਾਂਡ' ਹੋਵੇ ਜਾਂ 'ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ'।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ 'ਬਾਂਡ' ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨੇਮ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 3]

ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਅਤੇ (ਬੀ) ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਰਾਦਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ।

[ਪੈਰਾ 4]

115, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਮਾਨਸਾ, ਮਿਤੀ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡੀ.ਏ. ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ, ਵਕੀਲ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ NEMO।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1969)1

ਨਿਰਣਾ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰ -12 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ, ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਕਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਰੁ. ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ 1,000, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਰੀਟਾਈਲ, ਡੀਏ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸੀਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਅੱਗੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਤੀ 1,000 ਰੁਪਏ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਮਿਆਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨੇ ਸਨ। 1,000 ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਰ ਰਕਮ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ 1,000 ਅਤੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨੀ ਸੀ। 1,000 ਉਸ ਨੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀ.ਟੀ.ਏ. ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਆਬੇਦ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਇੱਕ ਸਮੀਰ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਧਿਰ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਡੀ.ਟੀ.ਏ. ਦੀ ਅਸਲ ਧਿਰ ਨੂੰ ਡੀਡਬਲਯੂ 3 ਵਜੋਂ ਘੋਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ। ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਜੋਂ 1,000 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 1,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। 2,000, ਰੁ. 1,000 ਪੇਸ਼ਗੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਰੁ. ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ 1,000 ਡੀ.ਟੀ.ਏ ਦੁਆਰਾ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ 1,000. ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਡੀਏ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 (1899 ਦਾ ਐਕਟ 2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਵਜੋਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। . ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਦਈ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(3) 1899 ਦੇ ਐਕਟ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) 'ਬਾਂਡ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਮਿਲਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੀ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ. ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮੀਰ ਸਿੰਘ (ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.)

ਗਿਸਬੋਰਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸੁਬਲ ਬੋਵਰੀ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ' ਅਤੇ 'ਬਾਂਡ' ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਗਾਰਬ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਲੰਘਣ 'ਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਬਾਂਡ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡੀਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ-

- (a) ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਖਰੀਦ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ; ਅਤੇ
- (b) ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ।

(4) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ (ਬੀ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 (1872 ਦਾ ਐਕਟ 9) ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਾਜਬ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ. ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਾਂਡ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, (ੳ) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਕੀਮਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ DA ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਂਡ। ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨਾ (ਵਕਫ), ਦਿੱਲੀ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ। ਸਾਧਨ ਅਧੀਨ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਉਹ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਡੀਏ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਇਸ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

- (1) (1892) 8 ਕੈਲ. 284.
- (2) 1967 PLR (ਦਿੱਲੀ) 270.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ